

Ylijohtaja Terttu Savolaisen avauspuheenvuoro

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VALVONNAN AJANKOHTAISET ASIAT POHJOIS-POHJANMAALLA JA KAINUUSSA – TYÖKOKOUS

Arvoisat kuntien ja kuntayhtymien sote-asiantuntijat,

lämpimästi tervetuloa Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon ja tähän työkokoukseen! On hienoa nähdä, että teitä on täällä näin kattavasti ja paljon alueeltamme. Tervetuloa Valviran asiantuntijat, on mukavaa, että olette päässeet tänne. Tervetuloa myös kuntayhtymän johtaja Leena Pimper-Koivisto.

Avit perustettiin kymmenen vuotta sitten hoitamaan monialaisesti valvonta-, lupa- ja ohjaustehtäviä alueilla. Meitä Aveja on kuusi. Edellisen hallituksen alueuudistuksessa Avit olisivat lakkautettu ja olisi perustettu valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto Luova.

Nyt uudessa hallitusohjelmassa on linjattu, että valtion aluehallintoa koskevat uudistukset suunnitellaan komiteassa osana suurempaa alueuudistusta. Näin ollen nykyinen sote-valvonta- ja luvitusrakenne, jossa Avit hoitavat alueellista valvontaa ja luvitusta, ja Valvira valtakunnallisia tehtäviä, tulee säilymään useamman vuoden.

Yhteistyö sote-luvituksessa ja valvonnassa tulee tiivistymään Avien ja Valviran kesken, tavoitteena on yhdenmukaistaa valvontaa ja luoda valtakunnallisia toimintamalleja. Vaikuttavan valvonnan edellytys on, että valvoja tuntee toimintaympäristön ja alueen toimijat. Siksi tulevissa uudistuksissa on tärkeä huolehtia, että valvonta on alueella läsnä ja lähellä sidosryhmiä ja asiakkaita.

Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa työskentelee noin 150 henkilöä, joista noin 20 tekee sote-valvontaa-, ohjausta- tai luvitusta. Avien organisaatorakenne diasta näette meidän organisaatiomme; teemme kahdeksan ministeriön tehtäviä.

Suurin vastuualueemme on työsuojelu, seuraavaksi suurin peruspalvelut, oikeus- ja luvat - vastuualue, johon sote-valvonta kuuluu. Lisäksi meillä on ympäristön, opetus ja kulttuuritoimen ja pelastuksen ja varautumisen -vastuualueet. PSAVIN organisaatio diasta näette meidän johtajat. Hanna Toiviaisen monet jo tuntevatkin, hän toimii POL-vastuualueen johtajana.

Avien aikana, kymmenessä vuodessa, toimintaympäristömme on merkittävästi muuttunut. Muutoksen vauhti tulee kiihtymään entisestään. Palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle

suurimman haasteen asettavat alueellinen eriytyminen ja väestön ikääntyminen. Sen lisäksi oman haasteen tuo alueellamme erityisen pitkät välimatkat ja harva-asutus. Ratkaistavana toki on myös julkisen talouden haasteet ja osaavan henkilöstön riittävyys.

Alueellinen eriytyminen näkyy selvästi toimialueellamme. Avin toimintavuosina, vuodesta 2010, Kainuun väkiluku on vähentynyt runsaalla 5000 asukkaalla ja yksikään alueen kunta ei ole kasvattanut väkilukuaan.

Sitä vastoin Pohjois-Pohjanmaan asukasluku on kasvanut 14 000 asukkaalla, silti alueella vain kahdeksan kuntaa on kasvattanut asukaslukuaan. (*Suurimpina kasvukuntina kasvoivat Oulu vajaalla 20 000, Kempele yli 2000 sekä Liminka ja Ylivieska noin 1000 asukkaalla.*)

Yritysten rooli ja vastuu on kasvanut sote-puolella ja tämä näkyy konkreettisesti meidän toiminnassa. Alueellamme on tehty neljä sosiaali- ja terveyshuollon kokonaisluoistusta ja yksityisiä palveluntuottajia sosiaali- ja terveyden huollossa toimii yhteensä lähes 1200, ja luvanvaraisia näistä on runsaat 800 tuottajaa. Yksityinen palvelutuotanto sote-puolella on ollut kasvussa ja samalla keskittymässä isoille palveluntuottajille.

Uusia vaatimuksia työllemme luo kansalaisten lisääntyvä aktiivisuus ja tiedon nopea kulku, sekä hyvässä että pahassa. Digitalisoimalla voimme tehostaa valvontatyötä ja siten sen vaikuttavuutta. Asiakkaille sähköiset palvelut tuovat nopeampaa ja parempaa palvelua.

Tulevaisuudessa tarvitsemme entistä enemmän kokonaisuuden ymmärtämistä, tiedolla johtamista ja ennakoivaa toimintatapaa. Vuorovaikutuksen ja yhteistyön merkitys korostuu kaikkialla.

Avit yhdessä ja yhteistyössä Valviran kanssa uudistavat toimintaansa, jotta voimme vastata näihin toimintaympäristön muutoksiin ja haasteisiin. Tulevaisuuden valtion aluehallinnon uudistamisessa nämä haasteet on tarpeen ottaa huomioon.

Nämä muutostrendit konkretisoituivat tänä keväänä niin sanotussa vanhustenhuollon hoivakriisissä, joka synnytti laajan yhteiskunnallisen keskustelun yritysten vastuusta ja vanhusten hoivan tilasta. Kansalaiset olivat aloitteellisia ja media piti huolen siitä, että kriisi pysyi julkisuudessa. Tämän myötä myös tarve yhteistyölle, hyvälle vuorovaikutukselle ja erityisesti nopealle reagoinnille on konkretisoitunut. Kunnat ja kuntayhtymät, Avit ja Valvira ovat tehneet hyvää yhteistyötä.

Aveilta on jo useamman vuoden ajan vaadittu valvonnan painopisteen siirtämistä kanteluiden käsittelystä ja reaktiivisesta valvonnasta ennakolliseen ja suunnitelmalliseen

valvontaan. Tämä on ollut haasteellista tilanteessa, jossa kantelujen ja valvonta-asioiden määrä kasvaa.

Olemme tänä keväänä saaneet lisää voimavaroja lastensuojelun ja vanhustenhuollon valvontaan. Lisäksi me tulemme etsimään tämän vuoden aikana aktiivisesti sellaisia toimintatapoja, joilla voimme saada asiantuntijoiden panosta enemmän ennakkolliseen ja suunnitelmalliseen valvontaan riskiperusteisen valvonnan rinnalle. Näin toivottavasti myös kantelujen ja reaktiivisen valvonnan määrä vähenisi.

Tämä työkokous on hyvä esimerkki ennakkollisuuteen panostamisesta; tavoitteenamme on tiivistää vuoropuhelua toimijoiden kanssa ja tehdä aktiivisemmin yhteistyötä valvontatehtävissä kuntien ja kuntayhtymien kanssa. Lisäksi olemme tehostaneet kanteluprosesseja ja priorisoineet keveämpiä menettelytapoja. Pyydänkin teitä pohtimaan ja tekemään ehdotuksia, miten ennakkollista valvontaa voitaisiin toteuttaa vaikuttavammin.

Uusi hallitusohjelma lupaa paljon uudistuksia ja parannuksia sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Suurin muutos tulee olemaan järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille. Erityisiä haasteita tulevat olemaan hoitajamitoituksen ja hoitotakuun laajennuksen käytäntöön vieminen. Tänä päivänä tulette varmasti saamaan hyvän kokonaiskuvan alueemme valvonnan tilanteesta, suurimmista kipupisteistä, kuin myös valvonnan tämän vuoden painotuksista.

Kiitän teitä ennakkoon lähettämistänne toiveista. Niistä huokui tarve yhteistyöhön, molemminpuoliseen tiedonvaihtoon sekä hyviin ja selkeisiin toimintamalleihin ja työnjakoon. Tänään pyrimme vastaamaan näihin toiveisiin. Tervetuloa työkokoukseen; toivon teille antoisia keskusteluja. Toivottavasti yhteistyömme tiivistyy, ja näin voimme yhdessä edistää alueemme asukkaiden hyvinvointia ja yhdenvertaisia palveluita.